

////////////////////////////////////
Q&A Webinar Wateroverlast
////////////////////////////////////

- 1. Enerzijds spreekt de preventie-adviseur vooral over symptoombestrijding (ingenieur-technische oplossingen zoals wachtbekkens, dijken, pompen,...), terwijl Prof. Willems het duidelijk heeft over remediëring en dus integraal waterbeheer op landschapsschaal. In de praktijk merken we dat waterbeheerders vnl. Wateringen, er op gericht zijn op water zo snel mogelijk af te voeren (alsmaar diepere en intensifiëring van ruiming). Gevolgen voor stroomafwaarts gelegen gebieden worden daarbij niet in rekening gebracht, net als de impact van de alsmaar diepere grachten onder het beheer van Wateringen op het aanvullen van grondwatertafels (en dus drinkwater maar ook oa. natuurdoelstellingen). Ik mis daarbij tevens een ecohydrologische aftoetsing.**

In uitvoering van de overstromingsrichtlijn wordt er in principe ingezet op drie pijlers voor het terugdringen van overstromingsrisico's, namelijk via preventie, protectie en paraatheid. Protectie gaat over het terugdringen van de kans dat het overstroomt en dat wordt toegepast via het bovenstrooms vasthouden van water maar eveneens via een meer technische aanpak. Zelfs met het volledig bovenstrooms vasthouden van water zullen er nog steeds overstromingen zijn in de lager gelegen gebieden. Dan komen in principe de preventieve maatregelen mee aan bod die de heer Dieter Brems heeft toegelicht aangevuld met de paraatheidsmaatregelen. Dat zijn de maatregelen dat er waarschuwingen zijn voor overstromingen en dat de betrokkenen de nodige maatregelen kunnen nemen.

- 2. In het kader van een nieuw decreet landinrichting is een planologische ruil en kavelruil uit kracht van wet mogelijk. dit zou een oplossing kunnen bieden aan woongebieden gelegen in overstromingszones. wordt daar aan gedacht?**

Het decreet landinrichting biedt inderdaad de mogelijkheid om een herverkaveling uit kracht van wet te koppelen aan planologische ruil. Hierbij worden zowel de stedenbouwkundige voorschriften in een gebied aangepast, alsook de eigendoms- en gebruikssituaties van betrokken gronden. Het kan echter alleen ingezet worden samen met de opmaak van een nieuw ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). De uitvoering van het instrument gebeurt via de Landcommissie (er is er 1 per provincie). De Landcommissie staat in voor een objectieve waardebeoordeling van de inbreng en toedeling van gronden. Departement Omgeving en ook VLM werken ook in andere gebieden hierrond samen. Omdat het instrument relatief nieuw is, zijn er nog maar een beperkt aantal cases waarin dit wordt opgenomen. Hier is een link naar een RUP in signaalgebied waarin het instrument Herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil ingezet wordt: <https://www.vlaanderen.be/publicaties/rup-signaalgebied-solhof-aartselaar-herverkaveling-uit-kracht-van-wet-met-planologische-ruil>

Uw suggestie is zeker waardevol en wordt sowieso opgenomen in de verschillende gebieden met een waterproblematiek. Het is in elk van deze gebieden belangrijk om een goede instrumentenafweging te maken en de geschikte instrumenten te kiezen voor de verschillende uitdagingen in watergevoelige gebieden en overstromingszones. Specifiek voor de overstromingsgevoelige gebieden is het niet alleen ruilen, maar ook het actief omvormen van harde bestemmingen naar zachte bestemmingen noodzakelijk.

Planologische ruil in de open ruimte is eenvoudiger te hanteren dan in een stedelijke context. In het programma zou er echter ook geruild moeten worden met stedelijke gebieden, wat de inzet van het instrument complexer maakt. Het voorstel om het instrument te gebruiken, wordt in het programma mee opgenomen.

Meer informatie over realisatiegerichte instrumenten (waaronder grondmobiliteit en verwerving) kan u raadplegen in de Instrumentengids: <https://www.instrumentencodex.be/home> of op de website van VLM: https://www.vlm.be/nl/projecten/instrumenten_landinrichting/Paginas/herverkaveling.aspx

3. Moeten we de landbouwers niet meer respecteren en met hun in gesprek gaan ipv ze als probleem en oplossing naar voor te schuiven?

In het kader van het programma Water-Land-Schap wordt via gebiedscoalities ingezet op samenwerking met landbouwers en landbouwsector om klimaatadaptieve oplossingen uit te werken.

4. Oplossingen zijn dringend maar als gemeente kunnen we vaak niet snel uitvoeren omdat eigenaar/landbouwer niet mee willen werken en/of de adviesgevende instanties een negatief advies geven (bv ANB) - om water vertraagd te laten aflopen kan de gemeente buffering plaatsen in landbouwgebieden. Op welke wijze kunnen we dit op een snelle wijze uitvoeren zonder te moeten onteigenen - kunnen er geen snelprocedures worden ingevoerd?

Er zijn verschillende instrumenten die ingezet kunnen worden om ingrepen te verwezenlijken. Een overzicht van realisatiegerichte instrumenten kan u raadplegen in de Instrumentengids:

<https://www.instrumentencodex.be/home>

- U kan een beheerovereenkomst sluiten met de eigenaar voor de realisatie van maatregelen waarbij de eigenaar vergoed wordt. Dit is een relatief snelle procedure. De gemeente kan dan bv. een beheerovereenkomst opstellen met de landbouwer voor het plaatsen van buffering in landbouwgebieden om water vertraagd af te voeren.
- U kan ook het instrument inrichtingswerken of inrichtingswerken uit kracht van wet inzetten. Onder inrichtingswerken vallen allerhande werken in uitvoering van een landinrichtingsplan of inrichtingsnota, waaronder ook werken rond waterhuishouding. In het geval van Inrichtingswerken uit kracht van wet, kunnen deze uitgevoerd worden zonder toestemming van de eigenaar van de terreinen, maar enkel door overheden. De uitvoering van de werken moeten het openbaar nut dienen. Als deze werken kunnen leiden tot een permanente waardevermindering van de eigendoms- of de gebruikswaarde, heeft de eigenaar recht op een vergoeding voor het waardeverlies van de gronden.

Meer informatie kan u hier vinden:

https://www.vlm.be/nl/projecten/instrumenten_landinrichting/Paginas/inrichtingswerken-uit-kracht-van-wet.aspx#:~:text=De%20inzet%20van%20inrichtingswerken%20uit%20kracht%20van%20wet,o.a.%3A%20het%20gebied%20waar%20het%20instrument%20wordt%20toegepast%3B

- U kan ook percelen samenvoegen, ruilen of anders indelen, waarbij er een oplossing wordt gezocht die tegemoetkomt aan de belangen van alle betrokken partijen. Deze procedure is wel al omvangrijker.
- Het onteigenen van een gebied door een overheid is ingrijpend en er zijn verschillende voorwaarden aan gekoppeld. Op volgende link kan u daar meer informatie over vinden: <https://www.vlaanderen.be/onteigening-door-de-overheid>
- Daarnaast zijn er ook verschillende instrumenten om plannen op terrein te realiseren d.m.v. grondverwerving of bepaalde zakelijke rechten te bekomen zoals voorkooprecht of recht van voorkeur.
- In het geval dit gepaard gaat met een omgevingsvergunning is het ook mogelijk om als gemeente dit als stedenbouwkundige last op te leggen bij het afleveren van de vergunning aan een eigenaar. Het kan dan gaan om de verplichte aanleg van vertraagde afvoer, in

overeenstemming met wat een eigenaar vraagt in de omgevingsvergunning. Voor lasten verwijzen we u graag door naar deze handleiding en webpagina van ons Departement: <https://omgeving.vlaanderen.be/lasten-en-voorwaarden-bij-een-omgevingsvergunning>

Binnen de programmawerking van T.OP Dender zal er een vergunningenplatform opgericht worden. Dit platform biedt de mogelijkheid om vergunningendossiers voor te leggen aan het onderzoeksteam en partners, zodat aanvragen eerst getoetst kunnen worden aan het strategisch plan en VCVC. Dit is interessant voor aanvragen in gebieden die zich in gevoelige zones bevinden. Het is interessant om dit gegeven verder te concretiseren op dit forum en we gaan daar zeker mee aan de slag.'

5. **Is er inzage in deze studies die Lidia Peeters liet uitvoeren ? Minister Peeters ging na de watersnood in Wallonië meteen aan de slag en gaf de opdracht aan De Vlaamse Waterweg (DVW) in samenwerking met het Waterbouwkundig Laboratorium om een "wat-als-scenario" uit te werken. De eerste analyse kwam in oktober 2021 en was op zijn minst verontrustend te noemen. "Ik heb daarna de opdracht gegeven aan De Vlaamse Waterweg om het onderzoek verder te verfijnen. Deze simulatie werd uitgevoerd door IMDC, waarbij 2 neerslagsscenario's in beschouwing werden genomen."**

De studie kan je terugvinden op de website van de Vlaamse Waterweg:

<https://www.vlaamsewaterweg.be/nieuws/minister-lydia-peeters-wil-vlaanderen-wapenen-tegen-waterbom>

6. **Veenbodems en wetlands s.l. zijn van cruciaal belang ifv. klimaatadaptatie, nog veel meer dan bebossing. Is er vanuit de Vlaamse administraties of onderzoeksinstituten zicht op de oppervlakte wetlands s.l. in en rond riviervalleien (potentieel, dus ongeacht huidig landgebruik) kunnen hersteld worden,? Welke riviervalleien bieden daartoe de meeste kansen, en hoe kan dit gerealiseerd worden?**

Veenbodems en wetlands s.l. zijn van cruciaal belang ifv. klimaatadaptatie, nog veel meer dan bebossing. Is er vanuit de Vlaamse administraties of onderzoeksinstituten zicht op de oppervlakte wetlands s.l. in en rond riviervalleien (potentieel, dus ongeacht huidig landgebruik) kunnen hersteld worden,? Welke riviervalleien bieden daartoe de meeste kansen, en hoe kan dit gerealiseerd worden?

7. **Wereldwijd werden moerassen drooggelegd omwille van volksgezondheid (ziektes overgedragen door muggen). Wat is het risico bij stijgende T en (terug) meer moerassen op volksgezondheid? Wat met meer stilstaand water in stedelijke omgevingen en kans op ziektes en ongedierte zoals knijten?**

Het is inderdaad zo dat meer stilstaand water een verhoogde kans geeft op het voorkomen van insecten en vectoroverdraagbare aandoeningen.

Dat is een moeilijke afweging. Echter, meer water is noodzakelijk voor biodiversiteit en klimaatadaptatie, eventuele schadelijke insecten zullen dan waar het kan gericht bestreden worden en daarnaast zal er sterk moeten ingezet worden op sensibilisering (beschermende kledij, klamboe, muggenwerende producten op de huid, ..).

Vasthouden van water (ook in parken, bluswater, ...) zal altijd nodig zijn om meer vochtige en natte ecosystemen in stand te houden. Zekere als verdroging optreedt. Het gaat erom om de juiste afwegingen te maken in relatie met de context en betrokken actoren.

8. **Beste mevrouw Weytens, stopt het waterbeheersingsplan Dendervalei plan effectief in Geraardsbergen? En wat met de gemeenten stroomopwaarts, waar ook problemen zijn?**

Er zijn regelmatig gesprekken met Wallonië om verder af te stemmen, maar de meeste werken zijn er reeds uitgevoerd.

Het strategisch plan is een Vlaams plan, waarbij zo goed en kwaad als het kan ook ruimer zal gekeken worden maar we hebben geen beslissingsbevoegdheid over het bovenstrooms deel van Geraardsbergen.

9. Hoe nuttig zijn (dure) wachtbekkens ipv een integrale aanpak, cf. zoals voorgesteld door Patrick Willems?

Wachtbekkens zijn maar één onderdeel van het overstromingsbeheer en mogen nooit los gezien worden van de andere maatregelen i.k.v. integraal waterbeheer.

10. Is er een centraal aanspreekpunt waar wij als buurt- actiecomité terecht kunnen voor wat betreft de aanpak naar een oplossing voor de overstromingen in onze gemeente (Brakel)? Ik stel vast dat onze gemeente zich niet ingeschreven heeft voor bvb Landschapspark & Bleu deal...

In eerste instantie is het aangewezen om de gemeente zelf te betrekken. Specifiek voor de Zwalm is er ook een riviercontract opgesteld, maar hier heeft de gemeente Brakel eveneens niet aan deelgenomen. Voor specifieke vragen over het riviercontract mag u steeds contact opnemen met het bekkensecretariaat en meer bepaald Kobe Brantegem k.brantegem@vmm.be

11. Is het ook geen idee om hemelwaterafvoer op het dak te bespreken? Dakkolken die ervoor zorgen dat het water op het dak (tijdelijk) blijft staan en/of gecombineerd met gecontroleerde waterafvoer? Ook meer groene daken integreren in het stadsbeeld? Om zo de rioleringen te ontlasten?

In het kader van klimaatadaptieve inrichting kunnen inderdaad zowel maatregelen op het publieke domein als op het private domein een oplossing bieden. Hier zal ook in de komende jaren verder aandacht aan besteed worden in overleg met de sector.

12. Vele kilometers waterloop worden onderbenut qua buffering en infiltratie. De inspanningen moeten verdeeld worden op opwaartse trajecten. Kunnen we projecten met stuwen massaal inzetten? via een groepsaankoop bv. <https://www.waterschaplimburg.nl/uwbuurt/droogte-limburg/extra-stuwen-droogte/>

Er zal inderdaad nog potentieel zijn om met stuwen buffering te creëren i.h.k.v. overstromingen. Hierbij is het belangrijk om omzichtig mee om te springen waar deze stuwen geplaatst worden. Naast de voordelen kunnen stuwen in waterlopen immers ook risico's inhouden, met o.a. (1) risico's op overstroming voor bebouwing/landbouw, (2) problematische vernatting voor landbouw, (3) risico's voor waterkwaliteit, in bijzonder in combinatie met rioleringsoverstorten, (4) geen eerlijke/billijke verdeling meer van het beschikbare water (de landbouwer opwaarts heeft meer water dan diegene afwaarts) en (5) ecologische problemen m.b.t. vismigratie e.a.. Er is hierrond nog verder studiewerk nodig vooraleer er beslist kan worden om deze maatregel op grote schaal in te zetten.

13. Wij zijn als waterloopbeheerder op zoek naar financiële ondersteuning om 15 km ingebuisde waterlopen opnieuw in open bedding te leggen. De waterloopbeheerder heeft echter geen financiële draagkracht om de open bedding te bekostigen. Via Blue Deal, projecten (natte natuur, groen)blauwe dooradering vangen we steeds bot met ons projectidee. Kan iemand helpen?

Op zich past transformatie naar open bedding goed in de Blue Deal projectoproep 'Lokale gebiedsdeals droogte'. Of een projectvoorstel hierrond effectief kans maakt, hangt af van:

- Waar in Vlaanderen, loopt er een ruimtelijk proces?
- In bebouwde of open ruimte (ifv criteria geïntegreerde aanpak en complexiteit).
Meer informatie over deze projectoproep is terug te vinden onder <https://omgeving.vlaanderen.be/lokale-gebiedsdeals-droogte>